

ARTUR BLADÉ DESUMVILA I EL CERE

NÚRIA GRAU POYO

*Cap de la Secció de Lingüística i Literatura del CERE
Associació Cultural Artur Bladé i Desumvila*

Escriptor de l'Ebre català i cronista de l'exili, Artur Bladé Desumvila (Benissanet 1907 – Barcelona 1995) va conrear la narrativa i l'assaig i va fer incursions en la poesia i el periodisme.* Personalitat autodidacta de les nostres lletres, republicà i catalanista, es va exiliar al final de la guerra civil a França (1939-1942) i a Mèxic (1942-1961), on va elaborar literàriament els records de la guerra i de l'exili, les converses mantingudes amb Pompeu Fabra, Antoni Rovira i Virgili i Francesc Pujols, així com la vida al seu poble i la comarca natal, Benissanet i la Ribera d'Ebre; tot això va formar un tríptic literari, històric i sentimental d'una quinzena de llibres que ja són tota una referència en el memorialisme català del segle xx. Al seu retorn a Catalunya, el 1961, va col·laborar activament en el redreçament cultural i lingüístic del país. Va publicar diversos volums d'història, va escriure àmpliament en la premsa catalana (*Avui*, *Tele-estel*, *Serra d'Or...*) i va iniciar una llarga sèrie de dietaris, anomenats *Viure a Tarragona*, que abasta la crònica dels deu últims anys del franquisme i els primers de la transició. Excepte els llibres publicats a Mèxic, el 1944 i el 1953, la resta de la seua obra (una trentena de llibres) ha estat publicada a Barcelona, a través de l'editorial Selecta (1958) i, sobretot, per Pòrtic, així com Dalmau Editors, Curial Edicions i Columna Tresmall, en les dècades de 1960 i 1970; per la qual cosa, la major part es troba exhaurida i dispersa. Actualment, Cossetània Edicions ha encetat la publicació de la seua *Obra completa*, la qual s'ha estructurat en una dotzena de volums.

Les seues obres foren premiades en els Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a l'exili durant una colla d'anys. Entre altres, ha rebut els reconeixements següents: Concepció Rabell, a l'Havana i a Mendoza; Premi de Cultura

* La major part del text d'aquest article s'ha extret dels continguts de l'exposició que commemora el centenari del naixement de l'escriptor, "Artur Bladé i Desumvila: escriptor de l'Ebre català, cronista de l'exili"; la qual va ser ideada i coordinada per l'Associació Cultural Artur Bladé i Desumvila, de Benissanet, i Artur Bladé Font. La selecció de textos de l'escriptor va anar a càrrec de Xavier Garcia, i el disseny gràfic, de Jordi Morera.

Catalana, a París; Premi del Centenari del Mestre Fabra, a Zuric; Premi Copa Artística, a Buenos Aires; Premi Rovira i Virgili d'Òmnium Cultural, i Premi Joventut, de reportatges, a Tortosa.

ARTUR BLADÉ: IMPULSOR CULTURAL I MEMBRE IL·LUSTRE DEL CERE

Artur Bladé fou president d'honor del Premi d'Assaig del CERE des de la seua fundació (1983) fins al dia del seu decés. També fou membre del Patronat de l'Institut d'Estudis Tarraconenses i soci d'honor d'Òmnium Cultural de Tarragona, així com fill il·lustre d'aquesta ciutat. La Generalitat de Catalunya li atorgà la Creu de Sant Jordi (1984) per la seua obra literària i patriòtica.

A més a més, el CERE creà el premi d'assaig biennal que porta el seu nom, la vila de Flix donà el nom d'Artur Bladé i Desumvila a la biblioteca municipal, Móra d'Ebre ha donat el seu nom a un carrer de la vila i Benissanet a un centre cultural, seu de l'Associació Cultural Artur Bladé i Desumvila, que es creà el 2003 al poble natal de l'escriptor i que cada any celebra una jornada cultural amb el seu nom. Altres entitats riberenques, com són el CERE i La Riuada, també li han dedicat diversos actes d'homenatge i publicacions.

Si ens centrem en la seua trajectòria lligada al CERE, però, hem de destacar el seu paper cabdal com a referent cultural del grup de riberencs que, en els inicis de la dècada de 1980, van pensar a tirar endavant la idea de crear un centre d'estudis comarcal. Artur Bladé va ser una de les persones que va exercir de pont amb el passat cultural estroncat per la guerra civil i va ser un guia, sobretot, per als jòvens riberencs, que veien en ell un bon conseller i un mestre. En aquest sentit, cal dir que la primera publicació de referència del CERE va ser una obra d'Artur Bladé, *Visió de l'Ebre català*; més tard, el CERE també va col·laborar en la publicació de les obres pòstumes de l'escriptor:

Visió de l'Ebre català, CERE, Flix, 1983.

L'edat d'or, Columna Tresmall, Barcelona, 1996. Amb la col·laboració del CERE.

Les primeres descobertes, Associació Cultural La Riuada, Móra d'Ebre, 1996. Amb la col·laboració del CERE i el CEIP Antoni Nat.

Artur Bladé també va publicar un article a la revista del CERE *Miscel·lània* en el seu número 8: "Raó i sentiment de la Ribera d'Ebre" el 1991 (vegeu referències completes a Anguera i Casadó, 2008).

D'altra banda, des del CERE, la tardor del 2000, amb motiu del cinquè aniversari de la mort de l'escriptor, es van organitzar les primeres jornades Conèixer Artur Bladé i Desumvila, que portaven el títol de "La lliçó de l'Ebre" i que pretenien mostrar les diferents vessants de l'obra bladeriana. D'aquelles conferències, en va sorgir la idea de publicar-ne un llibre. Un projecte que amb els anys va anar creixent i s'hi van afegir més treballs a l'entorn de Bladé, amb la col·laboració de més persones i entitats:

Diversos autors (2005), *La lliçó de l'Ebre. Conèixer Artur Bladé i Desumvila*. CERE, Flix.

*Retrat d'Artur Bladé
(foto: arxiu Associació
Cultural Artur Bladé
i Desumvila)*

*Artur Bladé entre J. Launes
i X. Vidal al I Premi d'Assaig
Artur Bladé i Desumvila
del CERE. Móra la Nova, 1983
(foto: arxiu del CERE)*

Amb motiu de l'organització del Centenari Artur Bladé 1907-2007, el CERE va col·laborar en l'organització del calendari d'actes encapçalat per l'Associació Cultural Artur Bladé i Desumvila, de Benissanet; a més a més, va tirar endavant la iniciativa d'un grup de mestres i professors de la comarca que van elaborar materials didàctics per tal d'apropar l'obra de l'escriptor a l'escola:

Diversos autors (2007), *Bladé a l'escola. Primària. Guia del mestre*. CERE, Flix.

Diversos autors (2007), *Bladé a l'escola. Primària. Guia de l'alumne*. CERE, Flix.

Montserrat Anguera, Josep S. Cid, Biel Pubill (2007), *Bladé a l'escola. Secundària*. CERE, Flix.

PRODUCCIÓ BIBLIOGRÀFICA GENERAL

Geografia espiritual de Catalunya. Segons les teories de Francesc Pujols, Costa i Amic, Ed. / Biblioteca Catalana, Mèxic, 1944. Premi Concepció Rabell 1944 / Jocs Florals de l'Havana 1943. | *Geografia espiritual de Catalunya. El pensament de Francesc Pujols*, Llibres de l'Índex, Barcelona, 2004. Notícia de l'obra de Joaquim Auladell, pròleg d'A. Bladé i Font.

Benissanet, Edicions Catalònia, Mèxic, 1953. Premi de Cultura Catalana de París en els Jocs Florals de 1950. | *Els treballs i els dies d'un poble de l'Ebre català*, Pòrtic, Barcelona, 1970. Pròleg de l'editor.

Crònica del país natal, Selecta, Barcelona, 1958. Pròleg de Francesc Pujols.

Felibres i catalans, Rafael Dalmau Ed., Barcelona, 1961.

Contribució a la biografia de Mestre Fabra, Rafael Dalmau Ed., Barcelona, 1965.

Montpeller català, Rafael Dalmau Ed., Barcelona, 1965.

El castell de Miravet, Rafael Dalmau Ed., Barcelona, 1966. [2a ed., 1988]

El prior Penna. Documents inèdits sobre les lluites polítiques de la tercera dècada del vuit-cents a la Ribera d'Ebre, Rafael Dalmau Ed., Barcelona, 1966.

Francesc Pujols per ell mateix, Pòrtic, Barcelona, 1967. Finalista del Premi Aedos de biografia 1963. | *Francesc Pujols per ell mateix*, Brau Ed., Figueres, 2006. Pòrtic d'Albert Manent.

El senyor Moragas, "Moraquetes", Pòrtic, Barcelona, 1970.

Els setges de Gandesa i del castell de Móra d'Ebre (1836-1838), Rafael Dalmau Ed., Barcelona, 1970. "Elegia a la terra i als morts de Gandesa", Joan Perucho. [2a ed., 1992]

Gent de la Ribera d'Ebre. Artesans, pagesos, rodaires..., Pòrtic, Barcelona, 1971.

Viatge a l'esperança. Impressions d'un viatge a la nostra terra l'any 1956, Pòrtic, Barcelona, 1973. Premi Concepció Rabell / Jocs Florals de Mendoza (Rep. Argentina) 1958.

L'exiliada. Dietari de l'exili, 1939-1940, Pòrtic, Barcelona, 1976.

La vida d'un català excepcional (Antoni Terré, de Móra d'Ebre), Pòrtic, Barcelona, 1978. Pròleg de Josep M. Poblet.

El meu Rovira i Virgili, Teide, Barcelona, 1981. Premi Rovira i Virgili d'Òmnium Cultural 1979.

Guia de Benissanet (Ribera d'Ebre), Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1982.

Visió de l'Ebre català, Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre, Flix, 1983. Pròleg de Pere Muñoz. Premi Joventut, de reportatges, Festes Populars de Cultura Pompeu Fabra (Tortosa, 1973).

Antoni Rovira i Virgili i el seu temps, Rafael Dalmau Ed., Barcelona, 1984.

Viure a Tarragona. Fulls d'un dietari 1966-1969, vol. 1, Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1984.

Pompeu Fabra. Biografia essencial, Pòrtic, Barcelona, 1969. Premi del Centenari de la Naixença de Pompeu Fabra / Jocs Florals de Zuric 1968. [2a ed., 1986]

Viure a Tarragona. Fulls d'un dietari 1970-1971, vol. 2, Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1986.

Viure a Tarragona. Fulls d'un dietari 1972-1974, vol. 3, Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1989.

Viure a Tarragona. Fulls d'un dietari 1975-1976, vol. 4, Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1991. Pròleg d'Albert Manent.

De l'exili a Mèxic, Curial Edicions Catalanes, Barcelona, 1993.

L'edat d'or, Columna Tresmall i CERE, Barcelona, 1996. Epíleg d'Albert Manent. Premi Copa Artística / Jocs Florals de Buenos Aires 1960.

Les primeres descobertes, Associació Cultural La Riuada, Móra d'Ebre, 1996. Pròleg de Xavier Garcia. Biografia d'Artur Bladé de Carmel Biarnés. Amb la col·laboració del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre i el Centre d'Ensenyament Infantil i Primari Antoni Nat, de Benissanet.

Obra completa. Vol. 1 (Cicle de la terra natal I): Benissanet · Gent de la Ribera d'Ebre. Cossetània Edicions, Valls, 2006.

Obra completa. Vol. 2 (Cicle de l'exili I): L'exiliada. Cossetània Edicions, Valls, 2006.

Obra completa. Vol. 3 (Cicle de la terra natal II): Les primeres descobertes · Crònica del país natal · Visió de l'Ebre català · Guia de Benissanet. Cossetània Edicions, Valls, 2007.

Obra completa. Vol. 4 (Cicle de les biografies I): El meu Rovira i Virgili · La vida d'un català excepcional. Cossetània Edicions, Valls, 2007.

Obra completa. Vol. 5 (Cicle de la terra natal III): L'edat d'or. Cossetània Edicions, Valls, 2008.

Obra completa. Vol. 6 (Cicle de l'exili II): Viatge a l'esperança · De l'exili a Mèxic. Cossetània Edicions, Valls, 2008.